Godząc niezgodne, czyli *Betlehem*

Co roku w styczniu urządza się koncerty kolędowe. Rokrocznie tej tradycji wierny był także Chór Akademicki im. prof. Jana Szyrockiego Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego w Szczecinie. Jednak w tym roku zespół przygotował dla swoich słuchaczy eksperyment. W ramach programu „Kompozytor-rezydent" Instytutu Muzyki i Tańca zamówiono u Wojciecha Błażejczyka utwór do tekstów polskich kolęd i pastorałek. Kompozytor dokonał ich reinterpretacji z zamysłem stworzenia współczesnego misterium kolędowego. W ten sposób 25 stycznia w Bazylice Archikatedralnej św. Jakuba szczecińscy melomani zamiast tradycyjnej wiązanki kolęd byli świadkami prawykonania *Betlehem* na chór mieszany, organy, duduk, instrumenty perkusyjne i elektronikę.

Przyznać należy, że przed kompozytorem postawiono niełatwe zadanie. Kolędy są w Polsce kulturowym uniwersalium, obojętnie czy śpiewane w kościele, rodzinnym gronie, czy towarzyszące nam w szale przedświątecznych zakupów. Budzą skojarzenia z atmosferą świąt i rodzinnego domu. Z tego względu podjęcie toposu polskiej kolędy we współczesnym utworze grozi dziełem ckliwym i banalnym. Na szczęście Wojciech Błażejczyk uniknął tego niebezpieczeństwa.

Kompozytor nie nawiązuje bezpośrednio do kolędowych oryginałów. Nawet jeśli sięga po cytaty, to udanie je przetwarza i wplata w szerszy kontekst, jak z wyjątkowo rozciągniętym w czasie *Wśród nocnej ciszy* albo ze strettem *Bracia patrzcie jeno*, które skutkowało interesującą kwartową harmoniką. Również partii organów daleko było od stereotypowego sakralnego idiomu. Instrument dawał zespołowi podbudowę w postaci nuty burdonowej, a we fragmentach solowych operował swoją pełną skalą i nasyconymi, momentami klasterowymi współbrzmieniami. Brzmienie chóru bardzo udanie dobarwiały instrumenty perkusyjne, a bliskowschodni duduk przybliżał nastrój nocy betlejemskiej.

Mnogość środków i wykorzystanych stylistyk może zaskakiwać, ale Wojciech Błażejczyk znany jest z umiejętności godzenia w swojej twórczości tego, czego teoretycznie pogodzić się nie da. Przez długi czas można było sądzić, że ta sztuka ponownie mu się uda. Niestety, zaproponowana segmentowa forma nie obroniła się w tak rozbudowanym utworze. Kompozytor nie zdecydował się połączyć poszczególnych ogniw w jedną całość,

narrację przerywały liczne pauzy pomiędzy kolejnymi „numerami”. Poszczególne występy chóru były przedzielone przydługimi interludiami, jak rozbudowana (skądinąd znakomita) organowa fantazja na temat *Tryumfy Króla Niebieskiego*. Rolę spoiwa mogłaby spełnić partia elektroniki, która jednak rozczarowała, ograniczając się do zwiększenia przestrzeni brzmienia chóru i zaledwie paru efektów. Na domiar złego kompozytor zakończył utwór dwoma najbardziej dosłownymi opracowaniami kolęd – dziarskim, mazurowym *Śliczna Panienka Jezusa zrodziła* i nawiązującym do polifonii renesansu *Zdrów bądź Królu Anjelski*. Choć dawały chórowi możliwość popisu, wyłamywały się z dramaturgicznego rozwoju dzieła. Oto z bliskiego wschodu przenieśliśmy się na mazowieckie równiny i Kaplicy Zygmuntowskiej.

Nie spodziewałem się, że *Betlehem* Wojciecha Błażejczyka będzie misterium na miarę np. *Historii Bożonarodzeniowej* Schütza. Liczyłem jednak na współczesny utwór, który mógłby stanowić ciekawą alternatywę dla tradycyjnych wieczorów kolędowych. Nie jestem pewien, czy jest w stanie podjąć tę rywalizację i czy nie będzie ciekawym, lecz tylko jednorazowym doświadczeniem. Szkoda, bo chór pod kierunkiem Szymona Wyrzykowskiego oraz soliści wykonali naprawdę świetną pracę.

Krzysztof Stefański

Misterium Kolędowe
25 stycznia 2014 r., godz. 21.00
Katedra p.w. św. Jakuba Apostoła w Szczecinie

Wykonawcy:

Chór Akademicki im. prof. Jana Szyrockiego ZUT w Szczecinie
Katarzyna Borecka - organy
Oliwier Andruszczenko - duduk, klarnet basowy, flażolety
Patrycja Napierała - daf, bendir, tar, riq, kalimba i inne instrumenty perkusyjne
Wojciech Błażejczyk - elektronika
Adam Kuliś - baryton
Dominika Prątnicka - sopran
Szymon Wyrzykowski - dyrygent

Program:

Wojciech Błażejczyk - ***Betlehem*** na chór mieszany, organy, duduk, instrumenty perkusyjne i live electonics

Utwór Wojciecha Błażejczyka został zamówiony i prawykonany w ramach programu Instytutu Muzyki i Tańca **„Kompozytor-rezydent“**

Niniejsza recenzja jest efektem realizacji programu IMiT **„Krytyka muzyczna 2.0“**